

"ארבע מאות ילדים היו לו לדוד" - !?

י"ב לא"ה (ס'הצ"ג כא"ע"א)

הרב ראובן מרגליות

(מרגליות הים, כא"ע"א, אות י"ג)

אמנם הן מבואר בויקרא רבה פ"א שדוד לא עשה כי אם שמונה עשרה מלחמות, ויפ"ת אינה מותרת רק אחת במלחמה כדהביא מקדושין כ"ב רע"א וכ"ה ברמב"ם מלכים פ"ח ה"ג [ולא הבדילו בין מלחמה לגדוד] ואיך אפשר מספר רב כזה.

אמר רב יהודה ארבע מאות ילדים היו לו לדוד כולם בני יפת תאר היו. **הא מילתא ליכא לאוקומה אלא בארבע מאות נשים ובד' מאות גדודים**, אי נמי בבציר מהכי וכגון דילדן תאומים, דאי דאיתילידו תרי בתרי עיבורי מאשה אחת לא משכחת לה, דהא מוכח בקידושין (כא:): דלא התירה תורה אלא ביאה ראשונה בשעת שביה כדבעינן למימר השתא גבי תמר, ואי דגיירינהו והדר בא עליה, לא משכחת לה דהנך לאו בני יפת תאר מיקרו דגיורת מעלייתא היא, ותו דא"כ נפישו להו נשים טפי מח"י, ואע"ג דאיכא למימר כגון דמיתה חדא והדר נסיב אחריתי, מ"מ קשיא דלא בני יפת תאר מיקרו, ומנא תימרא דלא משכחת לה אלא בארבע מאות גדודים, אי נמי במאתים וכגון דילדן תאומים, דאי כשבא על נשים הרבה בגדוד אחד מי שרי, והא כתיב בה ודרשינן בקידושין (כב.) בה ולא בה ובחבירתה, אלא מחוורתא כדפרישית:

הרב ראובן מרגליות

(מחקרים בדרכי התלמוד וחידותיו, עמ' נ"ז הערה 8)

כבר הרגיש רש"י בקדושין ע"ו סע"ב בזרות שבדבר ולכן כתב: בני יפ"ת נשים שלקחו אנשי ישראל במלחמה כו'. אולם סוגית התלמוד שבסנהדרין שם מוכיחה בבירור שהתייחסו לדוד עצמו דאירי בפס' ויקח דוד עוד פלגשים אר"י אמר רב נשים בכתובה פלגשים בלא כתובה, אר"י א"ר ארבע מאות ילדים היו לו לדוד כו' וכן מוכח מכל הסגנון שם שמדובר בבניו של דוד עצמו.

רע"ו (קידושין ס"ז ע"ב)

ילדים. צחורים היו לדוד צחיילותיו ולח' היו בניו: בני יפת תואר. נשים שלקחו אנשי ישראל במלחמה כדכתיב (דברים כא) והצאת אל תוך ביתך ומתוך כך היו נוהגים כמשפטי העובדי כוכבים:

הרב ראובן מרגליות (מחקרים בדרכי התלמוד וחידותיו, עמ' נ"ז-נ"ח)

... ברם לא תמיד נראית הטעות כל כך לעינים, לפעמים נשתרש השיבוש ועליו נבנה כרך גדול של פלפולים ופשטים, בעיון שטחי אינה בולטת הסתירה להנוסחה דמוטעית, אבל אחרי שנעיין ונדקדק נעמוד על הטעות ומקורה ע"י פיענוח מוטעה של ראשי תיבות.

מעין זה היא לדעתי הנשנה בסנהדרין כ"א, א: לא ירבה לו נשים אלא שמונה עשרה כו', והכתיב ויקח דוד עוד פלגשים ונשים בירושלם, למלויי שמונה עשר כו', אמר רב יהודה אמר רב ארבע מאות ילדים היו לו לדוד וכולן בני יפת תואר היו ומגדלין בלורית היו, וכולן יושבין בקרונות של זהב ומהלכין בראשי גייסות היו והן הן בעלי אגרופין של בית דוד. והנה מלבד הזרות שהיו לו לדוד ארבע מאות בנים מפליא עוד הן יפת תואר לא הותרה רק אחת במלחמה, ראה רמב"ם הל' מלכים פ"ח ה"ג ובמקורות, והנה דוד עשה רק י"ח מלחמות כמבואר בויקרא רבה פ"א, ואיך לא העירו רבותינו חכמי התלמוד ע"ה על מעשה רב של דוד בדרשם בקדושין כ"ב רע"א שרק אחת מהם מותרת.

אמנם המעיין בכתובים שבדברי הימים א ג' שנפרטו בני דוד ימצא דבר מעניין שראוי לעמוד עליו, כתוב שם: ואלה היו בני דוד אשר נולד לו בחברון, הבכור אמנון לאחינועם הזרעאלית, שני דניאל לאביגיל הכרמלית, השלישי לאבשלום בן מעכה בת תלמי מלך גשור, הרביעי אדוניה בן חגית, החמישי שפטיה לאביטל, הששי יתרעם לעגלה אשתו, ואלה נולדו לו בירושלם שמעא ושובר ונתן ושלמה ארבעה לבת שוע בת עמיאל, ויבחר ואלישמע ואלפלט ונגה ונפג ויפיע, ואלישמע ואלידע ואלפלט תשעה.

נפרטו איפוא כסוג בפני עצמו הששה שנולדו לו בחברון בקראו שם אמו של כל אחד מהם, וכסוג בפני עצמו נמנו ארבעת בני בת שבע, ואחריהם נמנו כסוג מיוחד שנכללו במנין "תשעה" כאלו רצה הכתוב להדגיש שאותם תשעה שלא נפרטו שם אמו של כל אחד היו שוים ביחס, ראה סנהדרין מ"ד, ב מאי כולם חמשה, וביבאור הג"ר מלבי"ם ראש דברי הימים.

ואמר רב יהודה אמר רב כי אלו תשעה שלא נפרטו שם אמותיהם הם בני יפות תואר ולכן נמנו בפני עצמם ובלי שם הנשים. ספרא בצירא כתב תחת תשעה אות "ת" בלי לחשוש שיבא מי שהוא ליחס לדוד בנים במספר ארבע מאות, אבל המנין החשוב הוא מצא לו בכל זאת מעתיק גואל, שלא התעצל לכתוב במלואו "ארבע מאות", בעוד שהכתובים אשר בדברי הימים מעידים שבניו של דוד אשר לא חשו להזכיר שם אמו של כל אחד מהם היו "תשעה" בלבד.